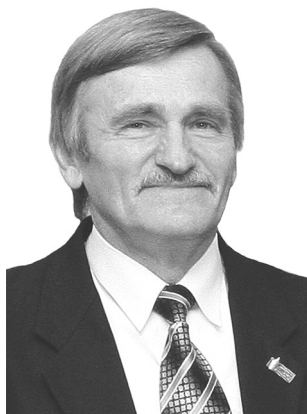

Нашы лаўрэаты

Рашэннем вучонага савета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ад 30.10.2015 г., пратакол № 2, прысуджана прэмія імя У. І. Піцэты **Алегу Георгіевічу Слуку** за фундаментальнае даследаванне працэсу нацыянальнай камунікацыі – серыю навуковай літаратуры пад агульнай назвай «Беларуская журналістыка».

Рэдкалегія часопіса «Веснік БДУ», серыя 4, сардэчна віншуе прафесара А. Г. Слуку з высокай узнагародай і жадае яму новых творчых поспехаў.

Алег Георгіевіч Слука – вядомы публіцыст, вучоны і дзяржаўны дзеяч, доктар гістарычных навук, прафесар кафедры гісторыі журналістыкі і менеджменту СМІ Інстытута журналістыкі БДУ. Член Беларускага саюза журналістаў. Вобласць навуковых інтарэсаў – заканамернасці функцыянавання масавай камунікацыі. Аўтар 16 кніг. Пад кіраўніцтвам А. Г. Слукі абаронена 21 кандыдацкая дысертацыя па гістарычных, філалагічных, філасофскіх і палітычных навук.

Ён – заслужаны журналіст Беларусі, выдатнік адукацыі, выдатнік друку Рэспублікі Беларусь, заслужаны работнік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

А. Г. СЛУКА

ДАСЛЕДАВАННЕ БЕЛАРУСКАЙ ЖУРНАЛІСТЫКІ

Серыя навуковай літаратуры пад агульнай назвай «Беларуская журналістыка» з’яўляецца фундаментальным даследаваннем айчынай камунікацыі. На аснове гістарычна аб’ектыўнай метадалогіі прааналізаваны складаны шлях узнікнення і развіцця нацыянальнай камунікацыі, які арганічна спалучаецца з працэсам фарміравання нацыі і беларускай дзяржаўнасці.

Ужо ў часы Ефрасінні Полацкай і Кірылы Тураўскага рукапісная, а затым і друкаваная кнігі сталі своеасаблівай грамадскай з’явай і асяроддзем развіцця асветы і культуры. Навукова-інфармацыйную рэвалюцыю ў Вялікім Княстве Літоўскім здзейсніў знакаміты беларускі філосаф і асветнік Францыск Скарына, які распачаў масавае кнігадрукаванне. На яго рэалістычных ідэях неабходнасці адукацыі народа была здзейснена спроба выдання ў 1563 г. першай газеты-аднадзёнкі «Навіны грозныя...».

Змест навуковага даследавання аб’ядноўвае некалькі вызначальных дысцыплін у сістэме арганізацыі вучэбнага працэсу ва ўніверсітэце: перыядычнага друку, гісторыі заснавання і развіцця беларускага радыё і нацыянальнага тэлебачання, айчыннага кнігадрукавання, інфармацыйных агенцтваў, заканамернасцей развіцця і функцыянавання нацыянальнай публіцыстыкі і інтэрнэту. Калі ўлічыць, што фундаментальных навуковых даследаванняў айчынай камунікацыі дагэтуль не існавала, то фактычна гэта першая праца такога маштабу.

Характарыстыка вызначальных перыядаў развіцця беларускага друку грунтуецца на найбольш значных выданнях, якія аказалі асабліва моцны ўплыў на нацыянальную свядомасць і культуру. Прыметамі розных перыядаў развіцця беларускай нацыі былі газеты «Мужыцкая праўда», «Наша ніва», «Звязда»

і інш. Журналістыка кожнага гістарычнага перыяду з'яўляецца каштоўнай сацыяльнай з'явай. Гэта біяграфія пакаленняў беларускага народа, мінулы і сучасны лёс грамадства і асобных людзей, якія ствараюць унікальную нацыянальную цывілізацыю.

Даволі цікавы і якасны этап дзейнасці беларускай камунікацыі пачынаецца ў XX ст. пасля рэвалюцыі 1917 г., калі была створана масавая сістэма перыядычнага друку. Менавіта ў савецкі час з'явілася дзейная сістэма СМІ. Перыядычны друк звяртаўся да чытача на роднай мове вобразным мастацкім словам вядомых публіцыстаў і пісьменнікаў. Публіцыстычная дзейнасць Цішкі Гартнага, Кузьмы Чорнага, Кандрата Крапівы, Андрэя Александровіча, Платона Галавача і многіх іншых вядомых пісьменнікаў стварала айчынную журналістыку. Беларускія пісьменнікі вызначалі сацыяльна-палітычны змест перыядычнага друку, абмяркоўвалі актуальныя праблемы грамадства, фарміравалі высокія прынцыпы прафесійнай журналісцкай этыкі і культуры.

Сярод беларускіх журналістаў розных часоў шмат сапраўдных талентаў, якія прапісаны ўсім жыццём у тысячах нашых нацыянальных выданняў. Ёсць таксама і ўнікальныя постаці, такія як Герой Савецкага Саюза У. С. Амелянюк – рэдактар падпольнай газеты «Звязда», што выходзіла ў Мінску падчас Вялікай Айчыннай вайны.

Да гэтага патрэбна дадаць, што журналістамі па адукацыі былі многія дзяржаўныя, палітычныя і грамадскія дзеячы, прадстаўнікі навукі і культуры, адукацыі, дыпламатыі, напрыклад, Герой Савецкага Саюза А. А. Філімонаў, рэктар БДУ У. М. Сікорскі, прэм'ер-міністр БССР У. І. Бровікаў і інш.

Сучасным маладым журналістам ёсць у каго вучыцца высокаму прафесійнаму майстэрству, а таксама грамадзянскай мужнасці ў здзяйсненні творчых ідэалаў і адстойванні ісціны. У гады сацыялістычнага будаўніцтва журналістыка заставалася арганічнай часткай эканомікі і адначасова моцным фактарам развіцця нацыянальнай культуры.

Даследаванне сучаснай інфармацыйнай прасторы – вельмі складаная і адказная справа. Журналістыка незалежнай Рэспублікі Беларусь – гэта ўжо зусім новая старонка сучаснай гісторыі, яшчэ не ў поўнай меры асэнсаваная грамадскай свядомасцю. Дэмакратычны час унёс значныя змены ў працэс камунікацыі. Выходзяць дзяржаўныя і недзяржаўныя СМІ, а таксама выданні розных партый і грамадскіх арганізацый.

Сёння беларускія газеты і часопісы друкуюцца на замежных мовах. Асэнсаванне грамадскіх, палітычных і эканамічных праблем стала свабодным і дэмакратычным. Гэта важны працэс грамадзянскага сталення. Сродкі інфармацыі Беларусі сталі прагрэсіўным інстытутам фарміравання інавацыйнай грамадскай думкі.

У даследаванні акцэнтуюцца ўвага на тым, што грамадства XXI ст. знаходзіцца ў інфармацыйным полі філасофскай парадыгмы глабальнай творчасці, стваральнай творчасці ва ўсіх яе праявах – літаратуры і мастацтве, тэхналогіях і вытворчасці. Толькі прафесійная творчасць здольна вывесці грамадства на шлях устойлівага развіцця.

Самыя цікавыя ідэі часцей за ўсё з'яўляюцца ў грамадска-палітычнай літаратуры, а затым даследуюцца навукай і ўкараняюцца ў вытворчасць. Гэта і ёсць інавацыйны шлях развіцця нашага грамадства. Таму журналістыка і стала інтэлектуальна каштоўнай прафесіяй, культуралагічнай галіной і адным з моцных фактараў сацыяльна-эканамічнага развіцця.

У сучасных СМІ пульсуе свежая думка і абмяркоўваюцца новыя ідэі. Галоўным героем масмедыйнай прасторы заўсёды застаецца рэчаіснасць у шматаспартным яе вымярэнні.

Навуковая праца па даследаванні айчыннай камунікацыі працягвалася больш за дваццаць гадоў. Яе вынік вымяраецца шматлікімі манаграфіямі, падручнікамі і вучэбнымі дапаможнікамі, навуковымі артыкуламі, надрукаванымі ў розных айчынных і замежных выданнях.

Галоўнай каштоўнасцю навуковай працы з'яўляецца шматграннае забеспячэнне вучэбнага працэсу ў Інстытуце журналістыкі і ва ўніверсітэтах Беларусі, дзе існуе спецыяльнасць «Журналістыка». На аснове даследаванняў працэсу айчыннай камунікацыі падрыхтаваны і выдадзены тры вучэбныя дапаможнікі з грыфам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь і падручнік «Беларуская журналістыка» ў серыі «Класічнае ўніверсітэцкае выданне».

У сучасны момант у Рэспубліцы Беларусь дзейнічае масавая сістэма камунікацыі еўрапейскага ўзроўню. Зарэгістравана каля 1,5 тыс. перыядычных выданняў, актыўна развіваецца радыё і тэлебачанне, сетка інтэрнэту налічвае больш за 8 млн карыстальнікаў. У сістэме СМІ працуюць больш за 7 тыс. журналістаў, вопыт публіцыстычнага майстэрства якіх у інтэграваным выглядзе адлюстраваны ў чатырохтомным выданні «Беларуская журналістыка».

Серыя навуковай літаратуры «Беларуская журналістыка» з'яўляецца фундаментальнай і арыгінальнай навуковай працай, карысным дапаможнікам для студэнтаў і выкладчыкаў, практычных работнікаў СМІ, настаўнікаў, ідэалагічных работнікаў, актывістаў маладзёжных арганізацый, якія вывучаюць заканамернасці фарміравання інфармацыйнага грамадства.